

“Kunst is een uiting van jezelf”

In een familiealbum zie je de familie in al haar facetten: verschillende generaties en verschillende activiteiten. Hierin mogen uiteraard niet de creatieve uitspattingen van de jongsten ontbreken. Daarom ging ik op zoek naar jongeren die wilden praten over hun belevingen op het gebied van kunst en cultuur. Allereerst volgt hier een gesprek met Susannah Yasuda, leerlinge van de Vrije School te Nijmegen, klas 11a. Zij wilde graag vertellen over haar uiteenlopende ervaringen in het artistieke wereldje.

Sascha van Kuppeveld

Productief, dansen

Susannah heeft geen inleiding nodig. Haar enthousiasme is zo groot dat ze direct van wal steekt. Ze is altijd veel met kunst, vooral dans, bezig geweest. Als klein kind al danste ze in de huiskamer. Haar moeder had een lp met Italiaanse dansmuziek. Dat vond ze ontzettend mooi. Op een tweedehands kledingbeurs had haar moeder een hele grote wijde rok voor haar gekocht, waarin ze regelmatig door de kamer danste. “Die rok ligt nog steeds ergens. Inmiddels komt die tot mijn knieën.” Toen ze zes was ging ze volksdansen. Een meisje uit haar klas wilde dit graag doen en vroeg of er iemand meeging. Susannah was diep onder de indruk toen dit meisje wat volksdansen in de klas liet zien. “Dat is mooi. Dat wil ik ook kunnen.” Daarom is ze met dit meisje meegegaan. Ze trainde een keer per week en had één optreden in het jaar, op Koninginnedag. Dit vond ze schitterend.

Op haar twaalfde moest ze de groep verlaten, omdat ze van Assen naar Groesbeek ging verhuizen. Eenmaal in

Groesbeek wilde ze weer volksdansen. “Volksdansen klinkt klomperig, maar is heel vrolijk. Als klein kind vind je dat prachtig. Je leert moeilijke passen, die je later doet alsof je aan het lopen bent.”

Via twee jongens van haar nieuwe school kwam ze terecht bij de dansgroep *Zarowe*. Deze groep danste met name Bulgaarse stukken. Het was veel mooier dan in Assen. “Het was hartstikke gelijk. En ze hadden allemaal hetzelfde aan. Dat had ik nog nooit gezien.” Na een half jaar mocht ze meedoen aan optredens. “Ik heb gejuicht en gesprongen. Het was een fantastisch jaar.” Haar eerste optreden vergeet ze nooit. De spanning vooraf vond ze geweldig en tijdens het optreden viel de muziek ineens uit, maar ze dansten toch door. “Ik hoorde mensen fluisteren: ‘Wat een discipline.’ Toen dacht ik: ‘Yes, we doen het gewoon!’” Na een jaar stopte de groep ermee. “Toen was voor mij duidelijk: dit wil ik doen later. Ik wil gewoon dansen.” Ze begon aan de vooropleiding voor de dansacademie bij *De Lindenberg* in Nij-

megen. Daar kreeg ze negen uur les per week in klassiek, Spaans, modern, folklore, clipdance en tap. “Dat was iedere dag keihard werken. Dan kwam je thuis en moest je je huiswerk maken, eten en naar bed. Dat was eigenlijk veel te zwaar.” Desondanks genoot ze ervan. Ze begon zelfs het klassieke ballet te waarderen. “Het uitgangspunt van ballet is eigenlijk dat je wilt zweven. Als een vlindertje in de lucht. Dat kunnen mensen niet, dus gaan ze op hun tenen staan. Zo hoog mogelijk. Daar komt zoveel kracht aan te pas.” Toch is klassiek nooit haar favoriete dansvorm geworden. Tijdens de vooropleiding was dit tap. In tap zit veel kracht, spektakel en uitstraling. Bovendien was het voetenwerk zo ingewikkeld dat ze zich afvroeg: ‘Hoe krijg je het voor elkaar?’. Dat deed haar denken aan *Zarowe*.

De harde danswereld

Toen ze drie maanden met de vooropleiding bezig was, was er sprake van een incident tussen haar en haar coach. Susannah vindt het niet goed als haar zelfvertrouwen de grond in wordt geboord. Er moet wat meer respect zijn. “Als ik hard moet werken, moet je me een complimentje geven. Dan ga ik hard werken. Niet als iemand me af gaat lopen kraken.” Dit incident confronteerde haar met de hardheid van het danswereldje. Ze wilde niet leven in een omgeving waar het er zo aan toeging. Daarom besloot ze met de vooropleiding te stoppen en als amateur verder te gaan. Dan kun je ook wel hoger komen. “Amateur wil niet zeggen dat het slecht is. Het wil gewoon zeggen dat ze er geen geld mee willen verdienen. Dat is amateur.” Toen ze stopte met de vooropleiding heeft ze een groot doel aan de kant gezet. Ze wilde namelijk na de dansacademie bij *Het Internationaal Dans-theater* gaan dansen. Dit is een dans-theatergroep, die ieder seizoen een ander programma heeft met folkloristische dansen uit een verschillende landen of streken. “Daar was ik helemaal gek van!”

Productief; toneel

Vanaf dat moment is ze gaan kijken wat er nog meer was. Haar zoektocht eindigde bij het theater. Via een meisje van haar school kreeg ze informatie over de vooropleiding theater in Nijmegen. Ze deed auditie en werd aangenomen. Iedere zaterdag had ze de hele dag les. “Toen gingen we allemaal gekke dingen doen.” Ze moest bijvoorbeeld iemand achtervolgen om te kijken hoe je dan door de stad loopt. “Schitterend gewoon. Daarna had ik zoiets van ik ga nooit meer gewoon de stad in.” Je hele gang wordt bepaald door een ander. Je gaat je dan afvragen, wat die persoon wil, denkt en doet. “Je

voelt je net Sherlock Holmes.”

Tijdens de lessen ging ze nadenken over dingen waar ze nog nooit over had gedacht. “Uit kleine dingen, een beweging, een gebaar of iets wat iemand zegt, kun je heel veel afleiden.” Door deze lessen leerde ze zich in mensen te verplaatsen, met als gevolg dat ze anderen beter ging begrijpen. In eerste instantie zag ze niet wat dit met toneel te maken had, maar al snel begreep ze, dat je beter kon spelen als je je in je personage kon inleven.

Tijdens dat jaar ging ze ook kijken bij theateracademies, want ondanks haar slechte ervaringen in de danswereld bleef ze erover dromen op het toneel te staan. Ook het theaterwereldje vond ze hard. Bovendien was het net als de dans geen vetpot. “Ik vind het belangrijk dat je altijd iets hebt om op terug te vallen. Een muur waar je tegenaan kan leunen.” Daarom wilde ze ook niet naar de theateracademie. Na een jaar is ze gestopt met toneelspelen, buiten school althans.

Op school maakt ze nu met haar klas een toneelproductie: *Romulus de Grote* van Friedrich Dürrenmatt. Hierin heeft ze een rol die ze heel graag wilde: de vrouw van de laatste keizer van het Romeinse imperium (Julia). Ze merkt dat ze af en toe totaal andere ideeën heeft dan de regisseur. “Soms geeft hij mij een aanwijzing en dan denk ik: ‘Waar slaat dit nu op? Dit is zo onnatuurlijk.’ Als je het dan vaker doet, merk je dat iemand anders zijn oogpunt heel verfrissend kan zijn.” Op de vooropleiding theater leerde ze zich in karakters verplaatsen. Nu leert ze dat iedereen een andere visie heeft. “Iemand anders zijn visie is niet fout. Het is allemaal goed. Het is allemaal een deel van de werkelijkheid.”

Productief; muziek en ...

Verder heeft Susannah in ruil voor oppassen een tijdje zangles gehad. Ze

zong voornamelijk Italiaanse liederen. Haar voorkeur gaat echter uit naar jazz- en bluesliederen. “Omdat het dichterbij me ligt. Het is prachtig hoe in deze muziek op vrij eenvoudige wijze ontzettend veel geuit wordt.” In de vierde klas mocht ze van haar moeder een instrument gaan bespelen. Ze koos toen voor de panfluit. “Ik heb een jaar les gehad en ben niet verder gekomen dan liedjes als *Altijd is Kortjakje ziek..*” Muziek was het niet. Ze had geen zin in het oefenen. “Je moest je instrument erbij halen, je muziekstandaard, je boeken en staan en dan beginnen.” Dans en theater kwamen uit haar gevoel. Muziek niet.

Op dit moment doet ze uitsluitend nog aan klassiek ballet en tapdans. Toneel doet ze nog op school. Alhoewel ze besloot noch in de dans noch in het toneel verder te gaan, kon ze het theaterwereldje niet loslaten. Tijdens haar werk in een kledingwinkel ontstond het idee haar interesse in mensen, kleding en theater te combineren. Dit leidde tot het idee om iets te doen met kleding, hairstyling en decor in het theater. “Stel er is een theaterproductie. Je hebt dit en dit gezin. Ze hebben een huiskamer. Richt hem maar in. Wat koopt zo iemand? Wat is dat voor een karakter?” In haar vrije tijd maakt ze alvast kleine accessoires, die een kamer behaaglijk kunnen maken.

Receptief; theater, muziek en musea

Af en toe gaat ze met vriendinnen naar een theater- of dansvoorstelling. Zo bezocht ze bijvoorbeeld de theatervoorstellingen *Medea* en *Antigone*. Ook gaat ze graag naar een musical. In de dans gaat haar voorkeur uit naar voorstellingen van *Introdans* en *Het Internationaal Dans-theater*. “Als het ID hier is, dan ben ik er ook. Ik vind dat prachtig.” Verder leent ze vaak cd's bij de bibliotheek. Ze houdt vooral van jazz, blues en de muziek van Mary Black (Ierse

muziek). Naar een museum gaat ze niet zo vaak. “Dat leeft niet!” Ze houdt van het impressionisme; Monet en Degas. Degas heeft veel dansers geschilderd. Een paar van die werken heeft ze op haar kamer hangen. “Impressionisme is het uiten van de dingen die je ziet en voelt op jouw manier.” Eigenlijk is dat ook wat je met dansen doet. Daarnaast houdt ze van de zachte kleuren en de geleidelijke kleurovergangen in de impressionistische werken.

Invloed van de ouders

Haar ouders hebben haar niet echt gestimuleerd in het ondernemen van culturele activiteiten. Ze moest haar ouders juist steeds laten zien dat ze wilde dansen. “Soms mocht het niet. Als ik mijn huiswerk niet af had. Dan mocht ik niet dansen. O, dan werd ik zo kwaad!” In haar ogen zou haar vader liever zien dat ze meer aan sport deed en daar goed in was, maar daar kan ze haar gevoel niet goed in kwijt. “Mijn ouders vinden dans wel mooi, maar ik heb nooit het gevoel gehad dat ze het konden beoordelen op wat het voor mij was.” Door geldgebrek ging ze ook niet vaak met haar ouders naar het theater. Eén keer is ze in Amsterdam naar een Japanse drumvoorstelling geweest. (Haar vader komt uit Japan.) Soms ging ze naar het Rijksmuseum in Assen, maar dan had je het wel zo ongeveer gehad. Dit jaar is ze met haar vader naar de tentoonstelling van Esscher geweest in de Kunsthal in Rotterdam. Dat vond ze heel mooi. Het is bijzonder hoe die man zo’n bijzondere dingen heeft getekend zonder computer. Dat hij die dingen zelf heeft bedacht zonder ze ooit gezien te hebben. “Kunstenaars maken iets wat ze nooit gezien hebben, waar ze nooit over gehoord hebben. Dat zetten ze daar toch maar even neer.”

De keuze voor de Vrije School

Vanaf de peuterklas zit ze al op de Vrije School; eerst in Assen en later in Nijmegen. Haar moeder koos hiervoor omdat ze zich kon vinden in de antroposofische gedachte, waarin veel aandacht wordt besteed aan de ontwikkeling van het kind als individu. Het feit dat er op een Vrije School erg veel aandacht voor de creatieve vakken is, heeft hierbij geen noemenswaardige rol gespeeld. Susannah is blij met de keuze van haar moeder. Ze vindt het belangrijk dat er zoveel aandacht is voor de persoonlijke ontwikkeling. Hierbij spelen de creatieve vakken een belangrijke rol. “Je bent hier niet alleen met je hoofd bezig. Je ontwikkelt ook je vaardigheden. Dit alles vergroot je zelfkennis.” Ze vindt het goed dat je vanuit waarnemingen, niet uitsluitend vanuit de theorie, oordelen leert vormen, want er is veel meer dan theorie alleen. In het vak toneel leert ze haar grenzen te verleggen. “Je doet dingen die je normaal gesproken niet doet.” Bovendien leert ze haar klasgenoten beter kennen en komt ze in aanraking met allerlei karakters. “Toneel is een soort spiegel van de wereld.” Het opvoeren van een stuk vindt ze geweldig. Ze geniet van het applaus en de blijde gezichten van de mensen die komen kijken. In tegenstelling tot vele anderen vindt ze euritmie een belangrijk vak. Je staat stil bij je bewegingen en word je zo bewuster van het vermogen van je lichaam. “Het is een vak dat je moet leren waarderen. Je moet er open voor staan. Anders heeft het geen zin.” Vaak ontstaat die waardering pas als je eenmaal van school af bent. Tijdens de handvaardigheidlessen werkt ze vaak met speeksteen. Op dit moment maakt ze mensfiguren die samen een klokje vormen. “Wat ik maak moet ook iets functioneels hebben.” In haar werk legt ze een verband

tussen de mens en de tijd. Er gebeurt namelijk veel met mensen in de loop der tijd.

Het belang van kunst en cultuur

Haar indrukwekkendste ervaring was zonder twijfel haar eerste optreden met *Zarowe*. Die dag herinnert ze zich nog als de dag van gisteren. Ook haar grootste wens heeft te maken met de folkloristische dans. Ze zou heel graag een jaar trainen en optreden met *Het Internationaal Danstheater*. Het liefst zou ze dan een stuk uit een Oostblok-land, bijvoorbeeld Hongarije of Bulgarije, dansen.

Het is wel duidelijk dat kunst en cultuur, met name dans, lange tijd het leukste is geweest wat ze in het leven had. Ze heeft veel opgegeven om maar te kunnen dansen. Ook nu nog geniet ze ervan, ook al is ze er niet zo intensief meer mee bezig als vroeger. Ze vindt kunst erg belangrijk. “Het is een uiting van jezelf.” ■